

ZARUČNIČKI TEČAJ

2

Odgovorno roditeljstvo

Čovjek je po Božjoj zamisli spolno biće (**muško i žensko stvori ih!** - stoji u izvještaju o stvaranju), stoga je spolnost u čovjeku kao i sve drugo u njemu nešto lijepo i veliko, sveto i uzvišeno. Zato se čovjekova spolnost ne može i ne smije povezivati s nečim nečistim, grešnim ili sramotnim. Čovjekova je **spolnost u službi ljubavi i novoga života**, ali i obrnuto - ljubav je i mora biti u službi spolnosti, ona čovjekovoj spolnosti daje smisao i opravdanje. Dugo se je vremena spolnost povezivala samo s prokreacijom, rađanjem djece - kao da joj je to jedina i isključiva uloga i svrha. Doduše, ona je u sebi (fiziološki gledajući) sva tako i usmjerena, čovjek je kao spolno biće tako i građen da je spolno sjedinjenje bračnih drugova otvoreno novom životu. No, čovjekova je spolnost i u službi ljubavi, čovjekovog posvemašnjeg predanja osobi koju voli, kao i prihvaćanju te osobe. Tako je spolnost u isto vrijeme i izraz blizine osoba, dubine ljudskog darivanja drugome, ona je mjesto susreta osoba.

Bračni par koji se odluči odgovorno ostvariti dobiveni dar prokreacije i roditeljstva, mora računati na strpljivo učenje i velikodušno odricanje kako bi postigao istinske vrednote u braku i u obitelji. Supružnici se trajno uče većemu međusobnom razumijevanju, upoznaju se s najdubljim tajnama ljudskog bića, te učvršćuju svoju vjernost i ljubav, stalno rastući u svijesti kako su

oboje odgovorni za planiranje obitelji.

Nasuprot mnogim i raznovrsnim načinima na koje bračni drugovi nastoje planirati i regulirati broj djece i vrijeme kada će imati djecu - a svi se oni uglavnom svode na korištenje raznoraznih kontraceptivnih sredstava - postoji način planiranja obitelji koji je **prirodan, pouzdan i neškodljiv**, temelji se na sigurnim znanstvenim spoznajama te pospješuje fizički i mentalni sklad u braku, a to je **PRIRODNO PLANIRANJE OBITELJI**.

Prirodno planiranje obitelji je prirodan način postizanja ili izbjegavanja začeca. To se postiže utvrđivanjem ženinih **plodnih i neplodnih dana** tijekom

određenog menstrualnog ciklusa. Svaka žena ima određene tjelesne pojave povezane s plodnošću i neplodnošću, koje može jasno raspoznati. Te pojave, valjano protumačene, pokazuju joj kada može a kada ne može začeti novo dijete. Utvrđivanje ženinih plodnih i neplodnih dana tijekom menstrualnog ciklusa pomoću prepoznavanja i ispravna tumačenja pojave i promjena sluzi zove se **OVULACIJSKA ili BILLINGSOVA METODA** (po bračnom paru **dr. Evelyn i dr. Johnu BILLINGS** iz Australije).

Billingsova metoda donosi velike blagodati za supružnike i za čitavu obitelj. Ispravno primijenjena, visoko je pouzdana, čuva zdravlje roditelja i njihova potomstva, isključuje kupovanje, trošenje ili uporabu bilo kakvih (kontraceptivnih) sredstava. Poštuje ženu, jer uključuje brigu za njezino zdravlje izbjegavajući negativne učinke koji nastaju primjenom hormonske, mehaničke ili neke druge kontracepcije.

O Billingsovoj metodi bit će govora na zaručničkom tečaju a više i detaljnije o njoj možete pročitati na internetu na adresi: **www.woomb.org** i **www.ppo.hr** a možete se informirati i na stranici Obiteljskog centra **www.obitelj.biskupija-varazdinska.hr**. Tamo možete naći i popis preporučene literature u vezi s tom tematikom.

DOBRO JE ZNATI ZA REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

I. KONTRACENCIJSKE TABLETE

Hormonske kontracepcijske tablete sprječavaju oslobađanje jajne stanice, remećenjem osovine hipotalamus-hipofiza-jajnici. Usprkos tom djelovanju jajna stanica se ponekad oslobodi, a da žena ne zna kada. Uz današnje kontracepcijske tablete koje sadrže manju koncentraciju hormona češće dolazi do ovulacije i do zanošenja. Kontracepcijske tablete mijenjaju sastav cervikalne sluzi, koja tako postaje nepogodna za spermije, sprječavajući njihov dolazak u materničnu šupljinu. Ipak spermiji uspijevaju proći u materničnu šupljinu i kroz tako oštećenu sluz. Usporavaju pokretljivost jajovoda čime nepovoljno utječu na putovanje embrija u materničnu šupljinu. Tako embrij ne dođe do maternice u onom vremenskom periodu koji mu je najpovoljniji za ugnježdenje. Stanjuju sluznicu maternice, čime onemogućavaju ugnježdenje i razvoj embrija. Ukoliko je prethodno došlo do začeca ovo je pobačajni učinak kontracepcijskih tableta na dijete u toj fazi prenatalnog razvoja.

Negativni popratni učinci oralne hormonske kontracepcije su:

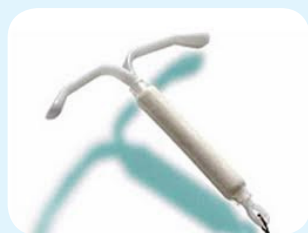
Mučnina, napetost u dojka, zadržavanje tekućine u tijelu, povišenje krvnog tlaka, pojava žutice zbog promjena u funkciji jetre, te bolesti žučnog

mjehura, povećanje masnoća u krvi, poremećaja tolerancije na glukozu, te pojava šećerne bolesti. Nadalje može doći do porasta tjelesne mase, pojačanog lučenja lojnih žlijezda što rezultira stvaranjem akni.

Hormonska kontracepcija također može uzrokovati kardiovaskularna oboljenja, karcinom dojke i vrata maternice, te dobroćudne tumore jetre. Povećana je sklonost prema nastanku tromboembolijskih oboljenja koja mogu dovesti do duboke venske tromboze, pulmonalne i cerebralne embolije. Rizik je još veći ako žena puši. Raste opasnost od infarkta miokarda. Dolazi do postpilularne amenoreje, tj. neplodnosti nakon prestanka korištenja pilule. Kontracepcijske tablete mijenjaju uobičajene uvjete u reproduktivnom sustavu, stvarajući tako pogodno tlo za razvoj patogenih bakterija i posljedične infekcije, te upale reproduktivnog trakta (npr. vaginitis uzrokovan Candidom). Uzrokuju glavobolje, depresije, smanjenje spolne želje, vaginalnu suhoću koja je razlog bolnih spolnih odnosa.¹

II. SPIRALA

Spirala ili unutarmaternični uložak je pobačajno ili abortivno sredstvo.

Unutarmaternični ulošci koji se danas koriste izrađeni su ili samo od polietilena (nemedicirani ulošci) ili kao dodatak imaju bakar odnosno progestagene (medicirani ulošci). Unutar-maternični uložak kao strano tijelo uzrokuje upalu sluznice maternice. Zbog toga unutarmaternična sredina postaje neprikladna za prijenos muških i ženskih spolnih stanica, ometajući

oplodnju i prijenos novog ljudskog života u materijšte, te sprječava nidaciju istog u sluznicu maternice. Tako se onemogućava njegov daljnji razvoj. Ulošci koji sadrže i progestagene izazivaju stanjenje sluznice maternice, čime onemogućavaju ugnježđenje embrija.

Također, spirala može izazvati perforaciju maternice, te porast izvanmaterničnih trudnoća. Spirala je strano tijelo koje u svojoj okolini izaziva reakciju organizma. U maternici nastaje upala (endometritis) koja se može proširiti i na jajovode (salpingitis), može stvoriti i tuboovarijalne apscese (nakupine gnoja u području jajovoda i jajnika). Na jajovodima se stvaraju priraslice koje često dovedu do trajne neplodnosti ili do izvanmaterničnih trudnoća. Katkada se upala proširi na potrbušnicu i zdjelicu. Posljedica kirurških liječenja upalnih promjena vodi gubitku jajovoda, ovarija ili čak cijele maternice. U slučaju zakašnjelih ili neučinkovitih liječenja može se katkada razviti i trovanje krvi ili sepsa, što predstavlja veliku borbu za život takve pacijentice.

Najčešće popratne pojave uporabe intrauterine kontracepcije su krvarenja i bolovi zbog čega se u prvoj godini uporabe unutarmaterničnih

¹ Usp. BILLINGS, E., Billingsova metoda, Zagreb, 1991., str. 161-172

uložaka oni odstrane u 5 do 10 % žena. Krvarenja se javljaju kao hiperemnoreje ili kao intermenstruacijska krvarenja. Gubitak krvi tijekom menstruacije najveći je u korisnica nemedicinskih intramaterničnih uložaka, zatim u onih koje rabe intramaternični uložak s dodatkom bakra, a značajno je smanjen u korisnica unutar materničnih uložaka s dodatkom progestagena. Krvarenja su najčešća u prvih šest mjeseci a kasnije se smanjuju, iako i dalje ostaju najčešća popratna pojava intrauterine kontracepcije zbog čega u nekih korisnica može doći do anemije.²

III. UMJETNA OPLODNJA

Umjetna oplodnja može biti homologna ili heterologna. Homologna umjetna oplodnja je ako su spolne stanice od muža i od žene. Heterologna umjetna oplodnja znači da barem jedna spolna stanica dolazi od davatelja koji nije jedan od supružnika.

Dijete je dar, a ne pravo ili proizvod. Život embrija ne može biti cijena koja se plaća da bi se zadovoljila želja roditelja, niti je prihvatljivo žrtvovati i samo jednog da bi se omogućilo rođenje drugog, kao što se događa s prekobrojnim embrijima. Dijete biva začeto, a ne proizvedeno. Ono je osoba koja se prihvaća, a ne predmet koji se naručuje. Kod umjetne oplodnje dijete se naručuje i proizvodi. Kao proizvod ono mora zadovoljiti potrebe onoga koji ga je naručio. Umjetna oplodnja je etički nedopuštena jer u bračnom spolnom činu razdvaja sjedinjujuću od prokreativne dimenzije. Proturječi antropološkom statusu spolnosti i njezinoj neraskidivoj vezi s prokreacijom, koja nije samo čista biološka datost već obuhvaća cijelu osobu. Umjetna oplodnja izravno ruši jedinstvo obitelji.

U umjetnoj oplodnji dijete se priključuje ili uvodi u obitelj izvana, a u slučaju heterologne oplodnje, osim uvođenja treće ili četvrte osobe, dijete se lišava i identiteta vlastitih roditelja. Odnosi roditelji-djeca se remete. Sam lik roditelja biva izokrenut, sveden na razinu posuđivača biološkog materijala kojim se treba začeti dijete. Osim toga u heterolognoj umjetnoj oplodnji i kod takozvanog iznajmljivanja maternice remete se sva pravila rađanja djece. Krajnji primjer djeteta iz epruvete može biti da ima tri majke (biološku, nositeljicu i zakonsku majku) i dva oca (biološkog i zakonskog). Dijete može, dakle, biti proizvedeno korištenjem različitih odvojenih elemenata (spermija, jajašca, embrija, maternice), koji se kasnije spajaju na temelju različitih formula.³ Također, takve prakse sa sobom nose i potencijalni rizik od incesta, zbog netransparentnosti samih događanja.

² Usp. ŠIMUNIĆ, V. i sur., Ginekologija, Zagreb, 2001., str. 346

³ Usp. LUCAS LUCAS, R., Bioetika za svakoga, Verbum, Split, 2007., str. 55-58